DE AS

tijdschrift voor politiek en kultuur

SYNDIKALISME

de as

tijdschrift voor politiek en kultuur

nummer 1 - december 1972

verschijnt zes keer per jaar

jaarabonnement:minimaal ƒ10- los nummer ƒ 1,75

uitgave:spuw/ram

abonnementen en administratie: spuw,postbus 17, driebergen, giro 25 53 850

redaksiesekretariaat: hans ramaer,bickerstraat 2c rotterdam-4, tel. 010-654849

redaktiekollektief: boudewijn chorus, rudolf de jong, wim de lobel, arthur mendes-georges, simon radius, hans ramaer

omslagontwerp: george noordanus

inhoud van dit nummer:

redaktioneel

Het syndikalisme is een wat vergeten stroming in de arbeidersbeweging.
Al vóór de tweede wereldoorlog had het syndikalisme door de opkomst van de "moderne" sociaaldemokratiese vakbeweging en de vakbondsaktiviteiten van partijkommunisten en revolutionaire marxisten nummeriek sterk aan betekenis ingeboet.
Slechts in een klein aantal landen (Spanje, Zweden) hebben syndikalistiese organisaties ondergronds of bovengronds momenteel enige invloed in de arbeidersbeweging.
Toch is het syndikalisme als idee nog steeds levend. De verbinding van politieke en ekonomiese emancipatiestrijd, die tot uitdrukking komt in eisen als zelfbeheer en arbeidersraden, is het meest opvallende kenmerk van het syndikalisme. Nu vandaag de dag steeds meer groepen gaan twijfelen aan de demokratiese

funktie van het parlement en de burokratiese praktijken van de vakbondsbestuurders steeds meer verzet wekken, is de syndikalistische maatschappij-opvatting zeker geen fossiel uit het verleden.

In deze eerste aflevering van het tweemaandelijkse tijdschrift De As wordt een poging gedaan het syndikalisme te belichten. Hierbij hebben vooral historiese aspekten de aandacht gekregen.

Erich Gerlach geeft in het kort een algemeen histories overzicht, terwijl enige passages uit de dissertatie van Wiardi Beckman een indruk geven van de teoretiese achtergronden van het revolutionaire syndikalisme in Frankrijk. Hans Ramaer schrijft over de Industrial Workers of the World, de Amerikaanse syndikalistiese organisatie, die in de eerste decennia van deze eeuw de aandacht trok. Van Rudolf de Jong enige fragmenten uit een artikel over het NSV, de Nederlandse syndikalistiese organisatie uit de jaren twintig en dertig, terwijl Arthur Mendes-Georges over de huidige perspektieven van het syndikalisme schrijft.

De As wil door de uitgave van

tema-nummers bijdragen aan de opheffing van het teoretiese manko, waaronder het nederlandse libertaire of anarcho socialisme te lijden heeft. Om de eerste nummers onder de aandacht van zoveel mogelijk belangstellenden te brengen, hebben wij gekozen voor deze - goedkope - gestencilde uitvoering. Bij voldoende abonnees kunnen wij overstappen op offsetdruk.
Wij vragen daarom met klem om de grootst mogelijke financiële steun. Lezers die willen colporteren of potentiële geïnterresseerden kennen, verzoeken wij kontakt op te nemen met onze administratie.
Diegenen die reeds ƒ 4,50 voor een proefabonnement hebben overgemaakt zullen door de wijziging van de losse nummerprijs geen twee, maar drie afleveringen ontvangen.

HISTORISCHE VORMEN VAN SYNDIKALISME

Revolutionair syndikalisme

De eerste syndikalistische beweging ontstond in Frankrijk (en noemde zich daar revolutionair syndikalisme). Het karakter er van werd bepaald door de verbinding van anarcho-kommunistische gedachten met de organisatievorm van de vakverenigingen. De franse vakverenigingen waren federaties, nationaal gezien industriefederaties en lokaal arbeidsbeurzen. (Deze arbeidsbeurzen waren in Frankrijk méér dan deze aanduiding doet vermoeden; het waren eigenlijk plaatselijke unies van vakverenigingen. vertaler)
Het Verbond van Arbeidsbeurzen en de Industriefederaties sloten zich in 1902 aaneen en vormden de Confederation Generale du Travail (CGT). Dit organisatieschema, dat tegelijkertijd de organen voor het lokale en nationale bestuur van de ekonomie omvatte, was bepalend voor het syndikalisme.
Door de arbeidsbeurzen tot dragers van de toekomstige maatschappij te bestempelen, legde Fernand

---

("Historische vormen van het syndikalisme" is een - verkorte - vertaling van een artikel, dat verschenen is in de bundel "Arbeiterselbstverwaltung-Arbeiterkontrolle-Räte-Syndikalismus", uitgegeven door K.K. Verlag, Berlijn, 1971.)

Pelloutier (1867-1901) de grondbeginselen van de syndikalistische maatschappij-opvatting. Onder de leiding van Victor Griffuelhes (1901-1908) traden de industriefederaties, die in het programma van Pelloutier slechts strijdorganisaties waren, meer op de voorgrond.
De gedachten van Pelloutier werden echter niet aan de veranderde situatie aangepast. Daardoor ontstond de opvallend franse vorm van syndikalisme, die de arbeidersbeweging uitsluitend vanuit de tegenstelling tot het kapitaal beziet, zonder het socialistische doel vast te leggen. (Charter van Amiens, 1906). De syndikalistische theorie stond dichtbij de marxistische, maar verschilde er van omdat de marxisten een politiek doel hadden, die het ekonomische aspekt omvatte.
Het afzien van een formulering van de doelstellingen leidde tot een veranderde betekenis van de algemene staking, die van middel steeds meer tot simbool van het doel werd. Het syndikalisme werd een reformistische beweging die zich van revolutionaire metoden bediende. In de krisisperiode na de eerste wereldoorlog verloor het zijn massa-invloed aan de kommunisten, die de diktatuur van het proletariaat misten en daardoor de socialistische gedachten verbonden met de staat.
Tegenwoordig zijn de revolutionaire syndikalisten, die sinds 1925 het theoretische tijdschrift "La revolution proletarienne" uitgeven en zich in 1956 in de "Union des syndicalistes" hebben verenigd, als minderheid in de vakbeweging werkzaam.
Buiten de vakorganisaties om en zonder veel invloed daarop, probeerden enige rond het tijdschrift "Mouvement socialiste" (1899-1914) verzamelde marxistische intellektuelen, de syndikalistische opvattingen tot een gesloten, alle maatschappelijke aspekten omvattend systeem uit te bouwen. De belangrijkste vertegenwoordigers van deze "nieuwe socialistische school" waren Georges Sorel, Hubert Lagardelle en Edouarth Beth, evenals de Italianen Arturo Labriola en Enrico Leone. Met uitzondering van Sorel wezen zij de politieke partijen en de

demokratie niet af. Zij wilden de akties van de vakorganisaties door een revolutionaire partij ondersteunen. Labriola en Leone waren belangrijke leden van de italiaanse socialistische partij. De belgische Proudhonnist Guillaume de Greef (1842-1924) werkte aan een syndikalistische sociologie.

Industrie-unionisme

Het syndikalisme in de angelsaskische landen (oprichting van de "Industrial Workers of the World" in de VS in 1905; de "Industrial Education Leaugue" in Engeland in 1910) baseerde, parallel aan de snelle industriëele ontwikkeling, zijn ideeen van het begin af aan op het beginsel van centraal bestuurde industriëele vakverenigingen. Het zag echter niet, zoals de franse CGT, die er sterke invloed op uitoefende, af van het vastleggen van het doel. Grondslag van de vakorganisatorische opbouw zijn de bedrijfsorganisaties, die de bedrijven beheren en het bestuur kiezen. Door hun samengaan in nationaal verband worden de industriëele vakorganisaties geschapen. De gekommiteerden hiervan vormen de industrieraad, die de ekonomische planning opstelt. Vaak wordt de opvatting gehoord dat de overgang "gradueel", door konstante uitbreiding van de bevoegdheden van de arbeidersraden bereikt kan worden.
De belangrijkste syndikalisten waren marxisten; zij wezen het parlement niet af, maar wel het étatisme. We noemen: in Engeland James Larkin, Jim Connoly, Tom Mann, William Gallacher en in de VS William Haywood en Daniel Deleon. Bijzonder veel invloed had het door mijnwerkers uit Wales uitgegeven diskussiestuk "The Miner's Next Step" (1912).
Het hoogtepunt van de beweging viel in Engeland na de eerste wereldoorlog.
Zij zakte echter snel in elkaar toen de grote naoorlogse stakingen het staatsapparaat niet konden ontwrichten. Het duidelijkst zag Deleon (1852-1914)

de grenzen van vakverenigingsaktie. Hij stelde de eis dat de vakorganisaties binnen een socialistische demokratie de ekonomie zouden bepalen. (Momenteel zijn de syndikalisten in Engeland verenigd in de "Sindicalist Worker Federation", die het tijdschrift "Direct Action" uitgeeft. vertaler)

Anarcho-syndikalisme

In het bijzonder in de romaanse landen, waar sterke anarchistische stromingen bestonden, ontstond tegelijk met de opkomst van de vakorganisaties het anarcho-syndikalisme. Organisatorisch en politiek het verst ontwikkelde zich dit in Spanje en slechts dààr kon het er op bogen een massabeweging te zijn. De belangrijkste voorwaarden voor deze van de overige arbeidersbeweging verschillende ontwikkeling waren niet slechts de politieke en sociale verhoudingen in Spanje, die de arbeiders en landloze boeren tot fundamentele oppositie tegen alle bestaande instituties dwongen. Struktuurbepalend was voor alles ook, dat de centrale staat bestrijdende burgerlijk-linksen (Pi y Margall) de stoot hadden gegeven tot het ontstaan van de Spaanse arbeidersbeweging en dat de sociaal-anarchistische, ideëen van Bakoenin het overwicht behielden. Het individueel-anarchisme bleef in Spanje in de minderheid. Men zou de Spaanse anarcho-syndikalisten veeleer een neiging tot organisatorische perfektie kunnen verwijten.
De Confederacion Nacional del Trabajo (CNT) werd in 1910 als direkte voortzetting van de in Spanje diepgewortelde Internationale Arbeidersassociatie naar het voorbeeld van de Franse CGT opgericht. Deze hield vast aan het "vrijheidslievend kommunisme" (communismo libertario) dat zij echter met syndikalistische middelen bereiken wilde.
Organisatorische grondslag was de volledig autonome lokale vakvereniging. Deze verbonden zich op lokaal nivo met elkaar tot lokale federaties, die volgens hetzelfde principe grotere regionale fe-

deraties en tenslotte de nationale confederatie (CNT) vormden. Na een korte, op de Moskouse Internationale gerichte periode, sloot de CNT zich aan bij de in 1922 in Berlijn gestichte Internationale Arbeiders Associatie. Tegen kommunistische en reformistische tendensen in de CNT werd in 1927 de Iberische anarchistische federatie (FAI) opgericht. Door de nauwe binding met anarchistische en federalistische ideëen, evenals het konkrete - hoewel niet van utopische elementen vrije - programma, maakte de CNT immuun voor het bolsjewisme. De laatste formulering van het CNT-programma vóór de revolutie vond in 1936 plaats op het congres van Zaragossa door Isaac Puentes, die sterk door Kropotkin beïnvloed was. Diego Abad de Santillan vertegenwoordigde daar een stroming, die de Bakoenistische grondbeginselen aan de moderne industrieele produktie probeerde aan te passen.
De stoot tot verdere evoluatie werd gegeven door de revolutie van 1936. In de eerste plaats konden de syndikalisten, vooral in Catalonië, Aragon en in grote delen van de Levant, de bedrijven overnemen en agrarische produktiegemeenschappen vormen. Een legale weerslag vond dit syndikalistische eksperiment in het Catelaanse kollektiveringsdekreet van najaar 1936. De meerderheid van de syndikalistische bestuurders wees een syndikalistische "diktatuur" af en sprak zich uit voor samenwerking met de antifascistische partijen. Deze partijen probeerden echter met alle mogelijke middelen de kollektiveringen ongedaan te maken, of wel door deze weer te privatiseren of te nationaliseren. In het bijzonder na de door de kommunisten in mei 1937 geprovoceerde bloedige twist in Catalonië, nam de invloed van de syndikalisten af. Binnen de organisatie kwamen twee stromingen tegenover elkaar te staan. De meerderheid wilde de samenwerking met de andere partijen en de regeringsdeelname voortzetten en de

revolutionaire verworvenheden gedeeltelijk veilig stellen, door zich te beperken tot stapsgewijze verwerkelijking van het programma. Tegen deze politiek bestond een scherpe oppositie, in het bijzonder bij de "Vrienden van Durutti" en de Santillan.

In Italië ontstond de anarcho syndikalistische beweging uit de plaatselijke arbeidsbeurzen, waarbij de vakorganisatie van spoorwegarbeiders zich aansloot. In 1912 werd de Unione Sindicale Italiana opgericht, die in 1919 een half miljoen leden telde. De meeste invloed hadden de syndikalisten in Milaan en Turijn, waar zij bij de bedrijfsbezettingen een belangrijke rol speelden. Na de ineenstorting van het fascisme gelukte het de syndikalisten niet om hun oude invloed te herwinnen.

In Duitsland had de anarcho-syndikalistische "Freie Arbeiter Union Deutschland" (FAUD) op het hoogtepunt na de eerste wereldoorlog 200.000 leden. De FAUD was voortgekomen uit een anti-centralistische oppositie in de vakverenigingen (Lokalisten), die in 1897 de "Freien Vereinigung der Gewerkschaften" gevormd hadden. Een belangrijke teoretikus was Rudolf Rocker, die in 1919 de "Beginselverklaring van het syndikalisme" opstelde. Na de tweede wereldoorlog werkte het tijdschrift "Die Freie Gesellschaft" (Darmstadt 1949-1953) aan de herlening van het anarcho-syndicalisme. De kleine, maar zeer aktieve en in het noorden van dat land invloedrijke zweedse syndikalistische beweging (SAC) probeert de syndikalistische ideëen aan te passen in een welvaartsstaat.

In Zuid-Amerika bestond, vooral in Argentinië een sterke syndikalistische beweging (FORA, opgericht in 1891). Deze verloor zijn massa-aanhang aan het peronisme, maar bleef ideologisch van belang (tijdschrift La Protesta).

Erich Gerlach

het syndikalisme in frankrijk

De syndikalisten beschouwen de algemene staking als de hhogste vorm van direkte aktie. Direkte aktie is het optreden, de aktie, van de betrokkenen zelf, zonder hulp van een tussenpersoon; (de parlementair-politieke strijd, waarbij de kiezers vertegenwoordigers aanwijzen, is indirekte aktie). Terecht zegt Pouget: ieder optreden van vakverenigingen, hoe gematigd en onderdanig ook, is direkte aktie. De direkte aktie kan gewelddadige vormen aannemen; zij doet dit lang niet altijd. Tegenover de staat manifesteert zij zich als "presie van buiten af", straatdemonstraties, e.d.; tegenover de werkgevers als werkstaking, sabotage, enz. Het belangrijkste van deze verschijnselen is volgens Pouget de staking; zij gaat niet, als vroeger, alleen om direkte, stoffelijke belangen van de stakers; waar de arbeiders tot "revolutionair bewustzijn" zijn gekomen betekent de staking een onderdeel van de algemene sociale strijd. De revolutie is in deze gedachtengang niet meer een uitbarsting van één dag; zij is een daad, "die zich dagelijks voltrekt, dank zij de opstandigheid der arbeidersklasse".

(Uit H.B. Wiardi Beckman, "Het Syndicalisme in Frankrijk". Amsterdam, 1936; pag. 60-64.)

Iedere staking, ook als zij verloren wordt, heeft waarde door haar aanwakkering van de strijdlust der arbeiders. "Deze opvatting van de staking maakt de klassenstrijd tot een levende werkelijkheid van ieder ogenblik;" uit haar vloeit de idee van de algemene staking logies voort. Pouget wijst er op, dat steeds vaker een staking, begonnen voor een simpele materiele eis, zich uitbreidt tot een solidariteitsstaking, waaraan arbeiders, die bij de inzet van het konflikt geen belang hebben, voor hun klassegenoten in de bres springen. "Het kleinste stakinkje", juicht in 1901 de syndikalist Beaujardin, "breidt zich tegenwoordig uit als een olievlek". De algemene staking schrijft Victor Griffuelhes, "is de aktie, waarop de voortdurende strijd van het proletariaat voor zijn ontvoogding per se moet uitlopen; zij is de slotsom van alle tegen de werkgevers geleverde gevechten." Gewone stakingen zijn de noodzakelijke gymnastiek om het proletariaat voor die laatste, definitieve, staking geschikt te maken.

De algemene staking

Griffuelhes schetst de ontwikkeling van de proletarische klassenstrijd aldus; om hun eigen, direkte belangen te verdedigen, sluiten de arbeiders zich aaneen in vakverenigingen. Ondervindend, dat zij daarmede niet genoeg kracht kunnen ontwikkelen tegen het kapitalisme, vormen zij bonden van syndicats in één vak over het gehele land en sluiten zij zich plaatselijk aaneen in Bourses du Travail. Reeds daarmede zijn zij buiten de enge kring van hun vak-belangen en vakegoïsme getreden en wordt hun geest op algemene vraagstukken gericht. Nog sterker is dat het geval, als de vakfederaties en de Bourses zich in één groot lichaam verenigen. Door de solidariteit, die zij bij stakingen ondervinden, en van hun kant aan anderen bewijzen, gevoelen zij hun kracht, komen zij "tot een hoger sociaal leven." Hun levensstijl enigszins verbeterd door partiele stakingen, komen zij tot het in-

zicht, dat zij, door die stakingen steeds verder uit te breiden, hun definitieve bevrijding kunnen bereiken, dat wil zeggen een einde kunnen maken aan het kapitalisme zelf. Voor de syndikalist, schrijft Lagardelle, is de algemene staking "de laatste termijn - niet vooruit te bepalen en niet vooruit te beschrijven - van een oneindige reeks akties en agitaties." En elders: de verwachting van die eindstrijd, die in de arbeiders leeft, het besef, dat ieder conflict met het kapitalisme, hoe onbetekenend ook, een onderdeel vormt van die eindstrijd zelf, geeft wijding aan hun strijd. De algemene staking "schenkt een hogere zin aan de kleinste incidenten van de dagelijkse strijd, verenigt..... de min of meer heterogene onderdelen van de arbeidersklasse, behoedt de vakbeweging er telkens weer voor, af te glijden naar vak-egoïsme en democratisch reformisme."
Met de algemene staking blijft het proletariaat op zijn eigen terrein; de zelfgeschapen vakbeweging is voldoende; het handelt niet krachtens één of ander officieel verleend "recht", maar krachtens de funktie van "voortbrenger", die het in de maatschappij bekleedt. Met politici hoeft het evenmin te maken, als met diepzinnige theorieën. "De staking bereikt meer dan de inhoud van alle bibliotheken; zij voedt op, zij is een scheppende kracht."
Alleen door de algemene staking kunnen de arbeiders gevolg geven aan het parool, door de Eerste Internationale uitgegeven: "de bevrijding der arbeiders moet het werk zijn van de arbeiders zelf."
Natuurlijk wordt in deze gedachtengang de algemene staking weer gelijk gesteld met de sociale revolutie zelf. "Anders opgevat zou zij niet meer zijn dan een nieuw bedrag." Tegelijkertijd echter onderscheidt zij zich van de politieke revolutie, die, ook al is zij het werk van socialisten, slechts uiterlijk kan zijn, niet meer dan een verandering van regering. De ekonomische omwenteling, die aan de heerschappij van het kapitalisme een einde

zal maken, kan slechts worden uitgevoerd met ekonomische middelen; hier is de verovering van de staatsmacht, door de socialisten voorgestaan, machteloos; alleen de algemeen gemaakte staking, het ekonomisch strijdmiddel bij uitnemendheid, kan hier uitkomst brengen. Valt dan het kapitalisme ineen, doordat de arbeid, die het draagt, ophoudt, dan valt daarmee tevens het huidig staatsorganisme; speciale strijd is daarvoor niet meer nodig. Griffuelhes en Pouget stellen het vreedzaam karakter van deze revolutievorm tegenover de bloedige politieke revolutie; zij zal geen wonden toebrengen; zij is een "verlamming van het maatschappelijk leven." Anders Georges Yvetot: "Laten wij het eerlijk zeggen om geen sentimentele verwarring te stichten: de algemene staking kan niet vreedzaam zijn..... zij zal met gewelddaden gepaard gaan."

Opvoeding

Of een gewone staking leidt tot een solidariteitsstaking; of de solidariteitsstaking zich uitbreidt tot een algemene staking, hangt af van de mentaliteit der arbeiders. Niet van die der grote massa; deze zal altijd indolent blijven, totdat zij wordt meegesleept; wel van die van een leidende "bewuste minderheid". Griffuelhes: "de algemene staking zal zich ontwikkelen in overeenstemming met de mate van bewustheid van de arbeider en met de ondervinding en strijdkracht, die hij zich zal hebben verworven." Pouget: "Zolang de noodzakelijke vooropvoeding niet voltooid zal zijn, zodat een aktieve minderheid, voldoende krachtig om de macht van de bourgeoisie te weerstaan, van haar zal zijn doortrokken, kan de hoop op volledige bevrijding niet worden verwezenlijkt." Daarvoor is nodig propaganda in woord en geschrift en oefening door stakingen van minder uitgebreidheid. De parlementaire socialisten moeten wachten, totdat zij de helft van het volk hebben

overtuigd; wij, syndicalisten, hebben voor onze methode aan deze aktieve minderheid genoeg.
Daar de algemene staking de spontane ontwikkeling moet zijn van een voor een beperkt doel en op een beperkt gebied begonnen stakingsbeweging, wordt het ogenblik, waarop zij zal uitbreken, niet van te voren bepaald. Voorlopig bezigen de syndikalisten haar als middel voor het doorzetten van beperkte, konkrete eisen. Deze "reformistische" algemene staking bereidt de weg voor de revolutionaire voor. Op den duur wordt de gehele nadruk op deze vooroefeningen gelegd en de definitieve eindstrijd naar steeds verder verschoven. Oorspronkelijk verkondigt Pouget de mening, dat de grote dag zeer nabij was. In 1901 schreef hij: "De algemene staking staat meer en meer in het middelpunt van de belangstelling der strijdende arbeiders.... Wij moeten ons gewennen aan de gedachte, dat de oplossing van het sociale vraagstuk een taak is, waartoe wij weldra zullen worden geroepen." In 1903: "de arbeiders zijn rijp voor de laatste strijd." Op den duur zou hij-zelf gaan twijfelen aan de juistheid van deze uitspraak.
De machtsmiddelen van de staat, zo betogen de syndikalisten, zullen tegen de algemene staking niets vermogen. Een staking is één plaats kan door troepen worden neergeslagen; tegen een revolutionaire staking, die tegelijkertijd in alle steden en dorpen uitbreekt. is ook het best uitgeruste leger niet opgewassen. De algemene staking is de gedecentraliseerde revolutie."
De oude opvatting van de algemene staking "met de handen in de zakken" is opgegeven. Dat zou hongersnood betekenen en algemeen gebrek, in de eerste plaats voor de arbeiders zelf. Zo naief als de chartisten, die meenden, dat het voldoende zou zijn, als de stakers zorgden, vóór "de grote dag" één zak aardappelen te hebben ingeslagen, zijn de syndikalisten niet. Als door de algemene arbeidsweigering der arbeiders het gehele bedrijfsleven terugkeren en, nu onder eigen leiding, de voortgang der produktie verzekeren.

Treedt dus schijnbaar de nieuwe maatschappij plotseling voor de oude in de plaats, in werkelijkheid is de syndikalistische toekomstmaatschappij reeds binnen het kapitalisme voorbereid. In hun syndicats, Bourses, enz., schrijft Pelloutier, scheppen de arbeiders reeds nu de elementen, die de toekomstige maatschappij zullen vormen. In de syndicats, aldus Pouget, zijn de leidende organen van de toekomst in embryonale staat aanwezig. De syndikalistische vakbeweging is niet slechts in de huidige maatschappij een faktor van ontbinding en vernietiging; zij werkt, reeds nu, door de opbouw van haar strijdorganen zelf, aan de wereld van de toekomst. De syndicats zijn sociale cellen, die de kommunistische, (deze term wordt ook door de syndikalisten gebruikt), voortbrenging voorbereiden; zij, de "haarden" van het nieuwe leven, zullen de staat en de gemeentebesturen "absorberen". Vakfederaties en Bourses zullen voortaan de elementen vormen, die de mensen onderling verbinden en "aan hen zullen de enkele nuttige funkties toevallen, die tegenwoordig door de publieke machten worden waargenomen." Het C.G.T.-congres van 1906 verklaart: "Aan het syndikaat, nu een strijdorganisatie, zullen in de toekomst voortbrenging en verdeling toevallen." Zo vormt, schrijft Pelloutier, de vakbeweging een "staat in de staat;" die bij de algemene staking de oude staat zal verdringen.

Syndikalistische maatschappij

Deze "socialistische, ekonomische en anarchistische staat", van Pelloutier verlangt nadere verklaring en beschrijving. Welnu, wij kunnen die bij de syndikalisten vinden. Het alom herhaalde verwijt - waarschijnlijk door de buitenstaanders van de "reformistische" tegenstanders der syndikalisten binnen de C.G.T. overgenomen - dat de syndikalisten zich met de gang van zaken in hun toekomstmaatschappij niet hebben bezig gehouden, is niet rechtvaardig. Het congres van de Bourses-federatie van

1896 hield zich uitvoerig bezig met een agendapunt, dat luidde: "Over de rol van de Bourses in de toekomstmaatschappij." Twee belangrijke rapporten - van het hoofdbestuur en van de Bourse van Nîmes - bereidden de diskussies voor. Daarin werd aan de syndicats in het algemeen, en aan de Bourses in het bijzonder, de leiding van produktie en verdeling toegedacht. "De Bourses" zegt her rapport van Nîmes, "stellen zich op de hoogte van de hoeveelheid produkten, die moet worden voortgebracht, brengen dit aan de leiders van de syndicats in ieder bedrijf over, die, voor het fabriceren van het benodigde, alle in hun bedrijfstak beschikbare krachten aanwenden..... Door haar statistiek kennen de Bourses het overschot of het tekort in haar gebied. Zij regelen dus de ruil van produkten" met andere Bourses. Daar dan eerst alle uitvindingen van de wetenschap ten volle zullen kunnen worden aangewend, "zal de maatschappelijke rijkdom in geweldige proporties toenemen."
Het rapport van het bestuur, van de hand van Pelloutier, zegt o.a.: de revolutie "moet de mensen niet slechts van alle gezag bevrijden, maar ook van elke instelling, die niet de ontwikkeling van de voortbrenging ten doel heeft;" zij streeft naar "de vrijwillige en vrije associatie van de voortbrengers." Ook hier staat de statistische taak van de Bourses in het middelpunt. Tussen de rapporten bestond één belangrijk verschil; de Bourse van Nîmes wilde, dat de gemeenschap eigenares der voortbrengingsmiddelen zou zijn; Pelloutier verzet zich daartegen; daarmede zou een nieuw gezagsinstituut worden geschapen; hij stelt de zuiver-syndikalistische eis: de voortbrengingsmiddelen aan de voortbrengers zelf, "de mijn aan de mijnwerkers" enz. De laatste opvatting zou het onderde syndikalisten winnen; Pouget schreef in 1901: "Wij willen, dat de werkplaats, de fabriek, of ieder andere produktie-eenheid... direkt in handen gesteld worden van de betrokken vakverenigingen, die daarvan zelf de lei-

ding zullen nemen." Een stelsel, dus, dat het best groepen-anarchisme kan worden genoemd. Steeds weer wordt de nadruk gelegd op de federalistische grondslag van de toekomstige ekonomische organisatie. Overal zal het gezag worden vernietigd, ook binnen de werkplaats, waar de vrijwillige en gelijkberechtigde samenwerking zal heersen.

H.B. Wiardi Beckman

MEDEDELINGEN

De uitgave van dit tijdschrlft is uitsluitend mogelijk bij voldoende financieele steun van zijn lezers. Dat betekent dat wij iedereen die een proefnummer heeft ontvangen met klem vragen zich zo snel mogelijk te abonneren en als het mogelijk is, méér dan tien gulden over te maken op giro 25 53 850 ten name van SPUW, postbus 17, Driebergen met vermelding "abonnement De As".

Verder maken wij de lezers attent op andere uitgaven van SPUW. Dat zijn: Zwartboek Mexico (prijs ƒ 2,50), Ontwerp stadsguerilla (prijs ƒ 2,00) en Spanje, franquisme en oppositie (prijs ƒ 3,00). Bestellen door overmaken van de prijs plus ƒ 0,75 verzendkosten per exemplaar op bovenvermelde giro.

Tenslotte wijzen wij op de uitgave van het maandblad "De vrije socialist". Prijs van een los nummer : ƒ 1,00. Bestellen bij de administratie: Jekerstraat 18, Dordrecht.

---

het syndikalisme in nederland

Het oude NAS (Nationaal Arbeids Secretariaat) kende de zogenaamde "ongeacht" clausule. D.w.z. alle arbeiders konden lid worden van de organisatie, "ongeacht" hun godsdienstige of politieke gezindheid. In feite was het NAS antiparlementair. In het begin van de jaren twintig ontstonden twee strijdvragen: bolsjewisme of syndikalisme; parlementarisme of anti-parlementarisme. Deze twee strijdvragen dekten elkaar niet. H. Kolthek - die vóór en in de eerste wereldoorlog de organisator van het NAS was geweest - richtte in die dagen gesteund door B. Lansink jr. zijn Socialistische Partij (SP) op. Eén van zijn argumenten hierbij was dat, nu het algemeen stemrecht met stemplicht was ingevoerd, en de arbeiders moesten stemmen, de syndikalistische arbeiders beter op deze SP dan op de communisten konden stemmen. Wat mijn vader betreft, in 1928 zei hij op het congres van de IAA: "Pour ma part, j'ai félicité, à l'occasion de cette naissance (van de SP), pas le syndicalisme, non pas Kolthek et Lansink, mais bien.... le leader (D. Wijnkoop) des bolchevistes en

---

In "Mededelingenblad, orgaan van de Nederlandse vereniging tot beoefening van de sociale geschiedenis" van oktober 1971 schreef Rudolf de Jong over zijn vader Albert de Jong. De bladzijden 34-47 van dit artikel drukken wij -enigszins bekort - af.

Hollande".
In 1923 trad het NAS toe tot de Profintern van Moskou en een scheuring was het gevolg. 8.000 leden traden uit en vormden het Nederlandsch Syndicalistisch Vakverbond NSV (opgericht: 24 juni 1923). De kwestie bolsjewisme of syndikalisme was daarmee opgelost. Hoewel het NSV zich direct aansloot bij de IAA in Berlijn bleef de tweede vraag - antiparlementarisme, ja of nee - ook in het NSV voortbestaan. B. Lansink jr. was lid van de provinciale staten en gesalarieerde van het NSV. Het NSV was in feite een voortzetting van het oude NAS, inclusief de ongeacht-clausule. De federatie van Overheidspersoneel (vooral gemeentewerklieden van Amsterdam) trad om die reden niet toe tot het NSV. Op 17 november 1926 werd een Gemengd syndikalistische Vereniging opgericht die zich aansloot bij het NSV.
Arthur Lehning en mijn vader Albert de Jong, speelden vanaf de oprichting een rol in deze GSV.
Mijn vader zat voor de GSV in het NSV-bestuur toen de vraag rond de ongeacht-clausule tot een diepe crisis leidde. Aanleiding was een streven tot fusie met het NAS.
Het NAS was onder invloed van Sneevliet met Moskou meegegaan en maakte zich, toen Sneevliet Trotskist werd, met hem in 1927 weer los van Moskou. Dit betekende echter geen terugkeer naar het oude NAS-syndikalisme.
De besturen van het NAS en het NSV traden - in eerste instantie buiten de leden om - echter in onderhandeling om de eenheid te herstellen. Er kwam een eenheidsformule uit de bus van algemeen socialistische strekking, die echter geenszins syndikalistisch was, en allerminst anti-parlementair.
Als de eenheid hersteld was zou de organisatie gedurende twee jaar buiten elke internationale blijven. In feite betekenden de eenheidsvoorstellen een opgaan van het NSV in het NAS. In het NSV was vooral Lansink jr. een voorstander van fusie. In

De Syndicalist verschenen een aantal ingezonden stukken tegen de fusie. Tot de tegenstanders behoorden August Rosseau, L. Spanjer, Arthur Lehning en mijn vader. De discussie ging hierbij niet alleen over de fusie maar over het karakter en de gezondheid van de organisatie. De tegenstanders van een fusie waren niet alleen tegen het NAS, maar evenzeer tegen de bestaande NSV-praktijk onder Lansink jr. Het standpunt van mijn vader was: laat degenen die met het NAS willen samengaan uit het NSV treden en naar het NAS gaan en laten de principiële anarcho-syndikalisten in het NSV blijven, maar dan een NSV dat principieel antiparlementair is. Hiertegenover plaatst Lansink jr. een "praktisch" standpunt, men moet zich verenigen om meer te kunnen bereiken.
Het is waarschijnlijk niet te veel gezegd indien men stelt dat Lansinks persoonlijke belangen als gesalarieerde hierbij van grote invloed waren. Intern was het NSV verre van gezond. Het ledental was tot 4200 gedaald. De organisatie had echter 14 gesalarieerden, hetgeen *f* 26.000 per jaar kostte. Op het congres van 18 en 19 februari 1928 dat over de fusie beraadslaagde waren geen behoorlijke financiële verslagen over de afgelopen periode. Een voorstel van mijn vader die uit het bestuur trad het bestuursbeleid af te keuren werd verworpen. De fusie met het NAS werd aanvaard met 31 tegen 30 stemmen. Een referendum bevestigde dit met 1018 tegen 956 stemmen. Het NSV-bestuur dat vóór deze uitslag een enkelvoudige meerderheid voldoende had geacht, dacht er na het referendum anders over en besloot de fusie niet te laten doorgaan. Grote verwarring was het gevolg. Enkele federaties (o.a. tabak met 1000 leden) sloten zich bij het NAS aan, anderen maakten zich zelfstandig. Het ledenral daalde tot 2000.
Direct na het congres publiceerde de GSV, een "Open brief aan de Arbeiders van het N.S.V. en aan allen die in Nederland prijs stellen op een waarlijk

revolutionaire en onafhankelijke vakbeweging." Het resultaat is dat het NSV niet fuseert maar gesplitst wordt. Op initiatief van de Nederl. Syndic. Federatie van Overheidspersoneel wordt met het GSV e.a. een nieuwe vakcentrale opgericht: het syndicalistisch Verbond van Bedrijfsorganisaties. Het orgaan van dit verbond is De Arbeid Vrij onder redaktie van Albert de Jong en Arthur Müller Lehning. Op het congres van de IAA, 26-30 mei 1928 (Pinksteren) te Luik komt de Hollandse kwestie uitvoerig ter sprake. Het nieuwe Synd. Verbond v. Bedrijfsorganisatie heeft om toetreding tot de IAA verzocht. Statutair is dat alleen mogelijk als de bestaande sectie in Nederland (NSV) hiermee akkoord gaat. B. Lansink jr. (NSV), Albert de Jong, Arthur Müller Lehning (S.V. Bedr.Org.) en C.J. Priem (Synd. fed. v. Overheidsp.) zijn aanwezig. Er wordt tenslotte, na lange discussies, een resolutie (Huart) aangenomen door het congres waarbij het Syndicalistische Verbond v. Bedrijfsorganisaties "provisorisch en bij wijze van uitzondering" wordt toegelaten tot de IAA. Hieraan is de voorwaarde verbonden dat de eenheid voor 1 januari bereikt moet zijn. Op 8 en 9 september 1928 heeft een eenheidscongres NSV en S.V.v.Bedr.Org. plaats onder leiding van Augustin Souchy als vertegenwoordiger van de IAA, waar tot eenheid wordt besloten.
De ongeacht clausule verdwijnt, Lansink jr. echter niet. Een referendum bekrachtigt aan de kant van het NSV het congresbesluit maar daarmee is de eenheid nog niet bereikt. De persoon van Lansink jr. blijft het struikelblok. Pas als deze - 20 januari 1929 - uit het NSV verdwijnt - hij stapt spoedig als gesalarieerde bij het NAS - en August Rosseau zijn plaats als secretaris en redacteur van De Syndicalist inneemt komt de hereniging tot stand. In een oproep die dezelfde aanhef heeft als de Open Brief van maart 1928 roept het GSV alle syndikalisten op zich aan te sluiten bij het NSV.
Na het herstel van de eenheid had het NSV ongeveer

2900 leden. Spoedig 3000. De belangrijkste federaties van het NSV zijn bouw, metaal, overheidspersoneel, textiel. Met de eenheid en de duidelijkheid won de organisatie aan innerlijke kracht. Het congres van 1930 - waar Rudolf Rocker de rede Syndikalisten houdt stand uitsprak - werd in grote eensgezindheid gehouden. Mijn vader is sinds de eenheid actief NSV-er gebleven. Het congres van 1932 benoemde hem tot redacteur van het weekblad, als opvolger van August Rosseau. Vanaf 7 februari 1936 was hij secretaris van het NSV.

Syndikalisme en crisis

Het syndikalisme van mijn vader en van het NSV - en tevens de houding t.a.v. de economische depressie van de jaren dertig - komen tot uiting in zijn brochure Het rapport-Welter van socialistisch standpunt beschouwd.
De commissie Welter beziet de crisis vanuit het standpunt van de bezitters, vanuit het geldstandpunt. Daartegenover plaatst de schrijver het standpunt van de arbeiders, van de behoeften van de mens. "Haar doel is rijkdom voor enkelen, het onze welvaart voor allen". Deze begrippen worden in navolging van Frans Oppenheimer - gedefinieerd: "Rijkdom is de beschikking over mensen, welvaart is de beschikking over goederen".
Omdat de ondernemers naar rijkdom kijken en niet naar welvaart is het resultaat: "Bijna geheel het raderwerk staat stil, omdat de machtige bourgeoisie het wil".
"Het is typerend voor de nederlandsche arbeidersbeweging en het getuigt van haar zwakte, dat zij verzuimt tegenover het rapport-Welter een waarlijk socialistisch standpunt in te nemen, maar zich in haar vrijwel algemeene critiek zoo goed als uitsluitend blijft bewegen binnen het raam van het kapitalistische geld - en staatssysteem, daarbij

de noodzakelijkheid van bezuiniging in beginsel aanvaardt en haar strijd beperkt tot de wijze, waarop bezuinigd zal worden.

"De keuze, waarvoor wij staan, is niet democratisch kapitalisme of socialisme, waarbij men het laatste nog wel wat kan uitstellen om het eerste te behouden, de keuze van het oogenblik is socialisme of fascisme. Wanneer het kapitalisme niet door het socialisme vernietigd wordt, dan zal het de economische vormen aannemen, en daarmede ook de politieke vormen dicteeren, die voor zijn voortbestaan noodzakelijk zijn en deze weten door te voeren en te handhaven, eenvoudig omdat het nog over de macht beschikt.

"Tegen het fascisme kan men slechts strijden met de economische wapenen van den Arbeid; overwinnen zal men het slechts, wanneer deze economische strijd rechtstreeks is gericht op de doorvoering van het socialisme. Bij de verwezenlijking van het socialisme gaat het er om, dat de arbeiders de bedrijven ontrukken aan de macht der bezittende klasse en ze zelf gaan beheeren.

"Het doel van het socialisme kan nooit zijn, alle nedrijven in handen te brengen van den staat, die dan de groote oppermachtige werkgever zou worden, bij wien alle arbeiders dan opnieuw in loondienst zouden komen. Op die wijze vervangt men het kapitalisme niet door het socialisme, maar zet men het om in een tyranniek staatskapitalisme. Daarmede worden uitbuiting en onderdrukking niet opgeheven, maar uit de handen der bezittende klasse gelegd in die van bevoorrechte staatsambtenaren en regeerders, zooals in Rusland overduidelijk is gebleken. Het socialisme is geen zaak van den staat, maar van de arbeiders.

"De staat is niet de geëigende organisatie om het socialisme te verwezenlijken en kan de daartoe vereischte organen niet scheppen. Die organen moeten door de arbeidersklasse zelf in leven worden geroepen. Pas in de revolutie zelf kunnen deze orga-

nen tot volledige ontwikkeling komen. Ten behoeve der socialistische productie zal de arbeidersklasse zich volgens de bedrijven moeten organiseren in bedrijfsraden, die alle arbeiders in het bedrijf moeten omvatten."

<u>De Syndicalist</u>

Van 1 januari 1933 tot 20 april 1940 is mijn vader redacteur van het weekblad De Syndicalist geweest. Aangezien het NSV vooral propaganda maakte voor de idee, ook al werden concrete acties steeds naar vermogen gesteund, is De Syndicalist voor de organisatie van grote betekenis geweest. Ik beschouw De Syndicalist als de meest karakteristieke krant van mijn vader. Technisch perfect verzorgd (door de drukker Timmer en diens zoons), zeer modern van opmaak en typografie, koppen over de hele pagina en toch rustig. De kop "De Syndicalist" werd door Cesar Domela getekend.

Arthur Lehning heeft in zijn rede op Westerveld terecht op de betekenis van de ondertitel van De Syndicalist gewezen: "Weekblad van het Nederlandsch Syndicalistisch Vakverbond, aangesloten bij de Internationale Arbeiders Associatie".

De Syndicalist bracht veel artikelenseries (o.a. brochures van Kroptkin, Clara Meyer Wichman) en lange beschouwingen van B. Reyndorp, Alexander Shapiro en vele anderen. Daarnaast korte, pittige stukken en informaties. De hoofdartikelen zijn vaak zeer informatief. Men vindt veel gegevens over acties, o.a. in de werkverschaffing (b.v. over die in Deventer in 1937) en vervolgingen. De strijd tegen rechtse en linkse reactie neemt een grote plaats in in De Syndicalist. Het NSV zelf werd in de crisisjaren ernstig getroffen door de Nederlandse reactie. Allerlei manifestaties werden verboden. De Federatie van Overheidspersoneel werd vernietigd door het verbod

voor ambtenaren om lid te zijn van revolutionaire organisaties. Jos. van Waaij, een van de belangrijkste mensen van deze Federatie en een goed journalist werd ontslagen. Ook August Rosseau, Belg maar sedert 1914 in Nederland, voorzitter van het NSV, werd het lidmaatschap van het NSV verboden. Hij ging naar België terug. Felle protesten en meetings waren het gevolg.
Maurits Dekker zei op een protestmeeting inzake Rosseau onder meer: "Het is daarom een noodlottige fout van degenen, die het fascisme bestrijden willen, dat zij zich bij deze strijd alléén richten tegen die regeringen, organisaties en bewegingen wier fascistisch karakter duidelijk aan de dag treedt en dat zij daarbij vergeten, dat er andere vormen van fascisme bestaan (...) Het is deze schijndemocratie met zijn eis tot steeds grotere aanpassing, dat ons, ongemerkt, voortdurend dichter bij het absolute fascime brengt (....). Vrienden, wij gaan het moeras van slavernij en barbarisme in, wij zinken niet snel, maar regelmatig." Deze woorden van Maurits Dekker - later vaak door mijn vader aangehaald - getuigen van precies dezelfde geest als waarin De Syndicalist geredigeerd werd.
Als alternatief voor het fascisme en het aanpassingsproces wordt steeds de bedrijfsorganisatie met raden, de economische actie genoemd, en wordt het failliet gesteld van de politieke arbeidersbeweging en de verpolitiekte vakverenigingen geweest. Er zit een verwondering en teleurstelling in deze artikelen, dat de arbeiders dit zo weinig beseffen en passief bij deze failliete organisaties blijven hangen.
Het nazi-tijdperk bracht ook het probleem mee van geestverwanten die uit Duitsland gevlucht waren, weer uitgeleverd dreigden te worden en geholpen moesten worden. Verschillende konden zich tenslotte in Zweden vestigen. Eén - G. Doster - was een tijd in hongerstaking in een Nederlandse cel. In het Fonds Internationale Solidariteit - FIS -

werkten de Nederlandse libertaire organisaties voor dit doel samen. Al is "samenwerking" hier misschien een te groot woord; in het FIS werd eindeloos geruzied. Een heel bijzondere actie voerde De Syndicalist voor Zensl Mühsam, de weduwe van de door de nazi's vermoorde anarchist-dichter Erich Mühsam. In 1934 was zij naar Moskou uitgeweken en 'verdween' er in de tijd van de grote processen. Week in, week uit, plaatste De Syndicalist in 1936 en 1937 haar foto met de vraag "Waar is Zensl Mühsam?" Ik geloof niet dat het overdreven is om te stellen dat Zensl Mühsam dankzij deze campagne van De Syndicalist gered werd. "Aan jou en de vrienden hartelijk dank voor jelui kameradentrouw", schreef Zensl Mühsam eind 1937 aan mijn vader. Voor de actie - waaraan ook H. Roland Holst deelnam - had men de namen gekregen van schrijvers en kunstenaars, zoals Menno ter Braak, E. du Perron, John Rädeker, Charley Toorop, Jan Greshof. De oplage van De Syndicalist was i.h.a. het dubbele van het ledenaantal. Naast deze colportage staan in de NSV-verslagen over de periode 1 jan. 1936 - 1 september 1938 de volgende totale oplagen vermeld: brochures 30.500; extra en 1-cent nrs. De Syndicalist 45.800; manifesten 304.200. Dit alles kon niet voorkomen, dat het ledental in ongeveer dezelfde periode daalde van 1932 tot 1523. Ongeveer de helft van hen was werkloos.
De Spaanse anarcho-syndicalistische beweging, de CNT, is de enige grote volksbeweging geweest onder de secties van de IAA. Hierdoor, door de vervolgingen, de strijdvaardigheid, de opofferingsgezindheid en het heroïsme van Spaanse syndicalistische arbeiders heeft Spanje altijd een zeer bijzondere plaats ingenomen bij syndicalisten en anarchisten. In alle periodieken die mijn vader geredigeerd heeft wordt grote aandacht aan Spanje en Spaanse kwestie besteed. In het bijzonder geldt dit voor De Syndicalist die onder zijn redactie

verscheen in de tijd van de tweede Spaanse republiek en de burgeroorlog.
In het secretariaatsverslag 1936-1938 van het NSV schreef mijn vader:
"De op 19 juli 1936 uitgebroken Sociale revolutie in Spanje is ongetwijfeld de belangrijkste gebeurtenis sedert vele jaren, en in de ganse historie van het anarcho-syndicalisme de allerbelangrijkste."
De Syndicalist is ook nu nog een uitstekende en zeer informatieve bron over de sociale revolutie tijdens de burgeroorlog en de problematiek hier omheen. Meevechten in Spanje is nooit gepropageerd. De Spaanse CNT was daar niet voor. Zij had voldoende mensen en er meer belang bij dat de buitenlandse geestverwanten in eigen land bekendheid gaven aan de revolutie en aan het werk van de CNT. Samen met o.a. het NAS en de RSAP organiseerde het NSV een steunfonds "Rood Spanje", nadat het NVV samenwerking op bredere basis had afgewezen. Later verzamelde het NSV zelfstandig in.
De Spaanse burgeroorlog leidde in Nederland tot nieuwe discussies over het thema geweld en revolutie in de libertaire beweging en tot een uiteengaan van syndikalisten en IAMV-ers.
Op vrijwel alle congressen van de IAA in de jaren dertig had mijn vader zijn standpunt - zoals dat in de discussie met Huart was neergelegd - gepropageerd: economische acties. In de IAA stond Nederland hierin, tot teleurstelling van mijn vader, volstrekt alleen.
De Spanjaarden en A. Schapiro achtten geweld bij de verdediging van de revolutie in de praktijk onvermijdelijk. Misschien is het geen je wilt in Nederland mogelijk, maar elders bijvoorbeeld in Spanje, is het dat niet, werd hem voorgehouden.

Het maakte grote indruk op mijn vader, en hij vermeldt het in artikelen in die tijd, dat het CNT-bolwerk Zaragoza - waar de arbeiders bij het uitbreken van de burgeroorlog alléén de economische wapens voerden, op de wijze die mijn vader had gepropageerd (economische werkstaking) - direct aan het fascisme verloren ging terwijl in Barcelona en andere plaatsen het fascisme met succes, maar met wapengeweld, werd neergeslagen.
Zijn standpunt - waarbij hij het geweld dat door de anarcho-syndikalisten in de burgeroorlog gebruikt aanvaardde, en er overigens op wees dat de Spaanse geestverwanten militarisme bleven verwerpen - werd echter voor alles bepaald door de solidariteit met de Spaanse kameraden, die een strijd op leven en dood hadden te voeren, voor een libertaire sociale revolutie en tegen het fascisme.
Overigens zijn mijn vader en De Syndicalist nooit kritiekloos tegenover de Spaanse beweging geweest; op de gevaren van de contra-revolutie binnen het republikeinse Spanje en het gevangenhouden van revolutionaire anti-fascisten in de republiek werden de lezers uitvoerig geïnformeerd. Op het plenum van de IAA, juni 1937, en het congres van 1938 stelt het NSV zich nadrukkelijk op het satndpunt dat de secties van de IAA het recht hebben om op de gedragslijn van de Spaanse beweging kritiek uit te oefenen en verzet het zich tegen de opvatting dat de Spaanse CNT een bijzondere en nummeriek sterkere positie binnen de IAA zou krijgen.
Op het tiende congres van het NSV, april 1940, legde mijn vader zijn functies als redacteur en secretaris van het NSV neer. In zijn afscheidswoord in De Syndicalist schreef hij "een beweging mag niet te veel gaan drijven op één persoon; er waren bovendien persoonlijke redenen."
Mijn vader heeft de oorlog en de bezetting zien aankomen en overwogen tijdig uit te wijken. Hij heeft dat niet gedaan, omdat hij het als een vlucht beschouwde tegenover de beweging. Het geld van het NSV heeft hij tijdig naar de V.S. overgemaakt.

Rudolf de Jong

HET SYNDIKALISME IN AMERIKA

In januari 1905 legden een dertigtal socialisten en radikale vakbondsmensen in Chicago de grondslagen voor een nieuwe Amerikaanse vakorganisatie. Naast Eugene Debs van de Socialist Party, en Frank Bohn van de Socialist Laborparty, waren dat onder meer de bekende Bill Haywood van de Western Union of Miners en Daniel McDonald van de American Labor Union. In juni 1905 was de Amerikaanse variant van het syndikalisme een feit. De nieuwe organisatie noemde zich Industrial Workers of the World (IWW) en verkreeg de meeste aanhang onder arbeiders uit het westen van Amerika. Vanaf de oprichting namen spoorwegarbeiders, mijnwerkers en houthakkers kwantitatief een belangrijker plaats in dan de industriearbeiders, waarop de IWW zich eigenlijk richtte.
De uiteenlopende achtergronden van de oprichters klonk door in de tweeslachtige preambule die op het oprichtingskongres werd aangenomen. Daarin werd ondermeer gesproken over een aaneensluiten van de arbeiders op politiek en industrieel gebied omde klassenstrijd te voeren totdat de arbeiders de vruchten zouden plukken van hun eigen produktie. Ongetwijfeld speelde bij mensen als McDonald, Debs enook bij Daniel de Leon - een marxistische intellectueel - de gedachte om de grote massa van ongeorganiseerden niet alleen politiek te aktiveren, maar vooral politiek te organiseren. Debs stelde zich in 1908 kandidaat voor het presidentschap waarbij hij zich van de steun van 'Big Bill' Haywood - de belichaming van de IWW - verzekerd wist. In 1912 toen Debs zich weer kandi-

daat stelde, domineerde de idee van direkte aktie in de IWW-ideologie reeds zo sterk, dat politieke aktie van Debs afgewezen werd.
De Leon trad in 1908 uit de IWW, het grootste deel van de "intellektuelen" met zich meenemend. Hij zag een vakorganisatie slechts als voorportaal tot politieke aktie; de door hem in Detroit opgezette Workers International Industrial Union kwam nauwelijks van de grond.
Op het oprichtingskongres riep de IWW op tot eenheid van geschoolde en ongeschoolde arbeiders in "Eén Grote Vakorganisatie" om door middel van "Eén Grote Staking" de kapitalistische maatschappij te veranderen in een socialistische. Kort na de oprichting telde de IWW 60.000 leden, maar het ideaal van een grote eenheidsvakcentrale ging al snel in rook op toen in 1907 de mijnwerkersunie en in 1908 De Leon de IWW verlieten.

Direkte aktie

Daarna korste de IWW duidelijk sterker in de richting van het anti-parlementarisme en de direkte aktie en verkreeg de IWW een syndikalistischer gezicht. De jaren 1908 tot 1916 werden gekenmerkt door een agressievere vorm van aktie voeren dan in de beginjaren. Enerzijds kwam dit tot uiting in de zogenaamde zeepkisten-kampanjes. Dit waren akties van IWW-militanten die op de openbare weg de ronselpraktijken van arbeidsburoos en werkgevers aan de kaak stelden, waarbij bleek dat de vrijheid van meningsuiting in de "Nieuwe Wereld" helemaal niet zo vrij was. Bekende anarchistische intellektuelen als Alexander Berkman en Emma Goldman namen ook aan deze kampanjes deel.
Anderzijds vonden er in die jaren een aantal stakingen plaats, die met steun van de IWW gewonnen werden. Ongetwijfeld was de succesvolle textielstaking in Lawrence (Massachusetts) de staking die het meest tot de verbeelding sprak. Drie maande lang staakten 23.000 arbeiders, gesteund door 300 IWW-

aktivisten, tegen loonsverlaging. Een jaar later, in 1913, staakten de textielarbeiders in Paterson (New Jersey). Deze staking werd echter bloedig neergeslagen en hiermee begon in feite de neergang van het Amerikaanse syndikalisme.
Het deelnemen van de VS aan de eerste wereldoorlog en de daarop volgende revoluties in Europa veroorzaakte een golf van nationalistische hysterie, waardoor de IWW zwaar getroffen werd. Tal van IWW-aktivisten belandden in de gevangenis. (1).
Van deze doodsteek wist de IWW zich eigenlijk nooit meer te herstellen, te meer omdat de Amerikaanse communistische partij zich steeds meer als een alternatief voor progressieve intellektuelen en geschoolde arbeiders ontwikkelde.
Enkele oplevingen (onder meer in de jaren dertig en in de jaren zestig) daargelaten is de IWW tot op de dag van vandaag een kleine organisatie gebleven, die de meeste weerklank vond onder immigranten. (Italianen, Portoricanen).

Kultuur

De historicus George Woodcock beschouwt de IWW als een weinig libertaire organisatie, waarin de marxistische elementen domineerden. (2). Hij wijst er op dat het centrale idee van "One big union" fundamenteel tegengesteld is aan de anarchistische opvattingen over decentralisatie.
Inderdaad heeft de IWW van begin af geijverd voor de organisatie van alle arbeiders in één vakvereniging. Alleen op die manier zou de kracht van het proletariaat gebundeld kunnen wprden, zo kwam het in IWW publikaties steeds weer naar voren. Misschein dat het feit dat flink wat oprichters van de IWW ervaring hadden in het besturen van een vakvereniging, debet geweest is aan dit karakteristieke eenheidsideaal. Al moet gezegd worden dat de IWW in dat opzicht toch geen grote uitzondering op de syndikalistische regel vormde.
Een ander kenmerk van de IWW-ideologie was dat niet

zo zeer werd gestreden voor hogere lonen, dan wel voor afschaffen van het loonstelsel. Heel duidelijk onderkende de IWW - in het voetspoor van Marx - dat loonarbeid en kapitalisme onverbrekelijk met elkaar verbonden zijn. Naast deze meer "marxistische" kenmerken van de IWW, vormden de toepassing van het beginsel van direkte aktie en het anti-parlementarisme de meer "anarchistische" kenmerken.
Toch kan men de nadruk die op de direkte aktie gelegd werd niet los zien van de Amerikaanse geschiedenis.
Want het meest opvallende van deze Amerikaanse verzie van het syndikalisme is dat het een stuk proletarische kultuur voortbracht die uniek genoemd kan worden. De volkse kultuur (folk) van het 19e eeuwse blanke Amerika, de strijdbare individualistische kultuur van de pelsjager, de goudzoeker en de cowboy smolt samen met de solidariteitsidee van het socialisme. Deze combinatie van individu en gemeenschap, van blue grass en Internationale leidde tot een karakteristiek kultuurprodukt als het Little Red Songbook, een verzameling strijdliederen op muziek van volksliedjes uit het midden-westen.
Wat de legendarische IWW-zanger Joe Hill met zijn "Rebel girl" en zijn "Preacher and slave" niet de verpersoonlijking van de ontwaakte Amerikaanse arbeider die zag dat het romantische ideaal van het vrije individu in botsing kwam met de realiteit van de klassenstrijd? (3)
Die mengeling van romantiek en realisme blijkt ook uit het jargon dat door de Wobblies ontwikkeld werd. (4) Het arbeidsburo heet gewoon slavenmarkt en een chef als stroman. Zo vermeldt Joyce Kornbluh in haar boek zo'n 250, in IWW kringen gebruikte, uitdrukkingen, die van een scherpe kijk op de maatschappij getuigen, maar toch ook duidelijk in de traditie van de "frontier" passen. (5)

Hans Ramaer

Noten

(1) Deze periode vormt een veel te weinig bekende bladzijde uit de Amerikaanse geschiedenis. De anti-militaristische aktiviteiten van de IWW leidde er toe dat tientallen IWW-militanten op de beschuldiging van sabotage en spionage (voor Duitsland) veroordeeld werden. Verschillende syndikalisten stierven voor hun proces begon. Het proces tegen Sacco en Vanzetti vormde het sluitstuk van deze nationalistische terreurgolf.
Verschillende Amerikanen verkozen na de oorlog de ballingschap en reisden evenals Berkman en Goldman, naar de Sowjet-Unie. Ook Bill Haywood vluchtte naar Rusland, waar hij in 1928 stierf.

(2) George Woodcock, Anarchism; Harmondsworth, 1963.

(3) De oorspronkelijk uit Zweden afkomstige Joe Hill was bijzonder populair. In 1914 werd hij beschuldigd van roofmoord en geëxecuteerd. Evenals later bij Sacco en Vanzetti was hier sprake van een politieke moord.

(4) De IWW leden werden algemeen aangeduid met de benaming Wobblies. Waar deze uitdrukking vandaan komt is onbekend.

(5) Joyce L. Kornbluh, Rebel voices (an IWW anthologiy); Michigan, 1968.

(Het hierna volgende "Politieke partijen en de IWW" was een in IWW-kringen veel gelezen pamflet dat in 1910 verscheen. Vincent St.John (1873-1929) de schrijver van het pamflet was één van de oprichters van de IWW en jarenlang algemeen sekretaris ervan. Reeds voor de oprichting van de IWW was hij aktief onder de mijnwerkers in het westen en leidde hij diverse mijnstakingen.)

politieke partijen en de iww

Vele malen werd mij gevraagd naar de relatie van de IWW tot politieke aktie. Een kameraad wil weten "hoe deze revolutionaire groep zich politiek gaat uitdrukken?" en "of zij op één been door de industriëele wereld gaat hinken?"
Een klein onderzoek zal iedere arbeider het bewijs leveren dat aangezien de arbeiders op industrieel gebied verdeeld zijn, het onmogelijk is hen op een ander gebied te verenigen om een programma van de werkende klasse te realiseren. Verder onderzoek levert het bewijs dat men op een industrieel gebied verdeelde arbeidersklasse eenheid elders - mits dit tot stand zou kunnen komen - geen resultaten zou opleveren. De arbeiders zouden geen kracht hebben om eisen af te dwingen. De stelling is dan om alle inspanning van onze agitatie te richten op het essentieele terrein en dat is op het produktieterrein, waar de arbeidersklasse zich in voldoende aantallen moet verenigen voordat zij de kracht zal hebben om zich op ieder ander terrein te manifesteren.
Volgt hier niet uit dat, verenigd in voldoende aantallen in de bedrijven en geleid door de kennis van hun klassebelangen, een dergelijke eenheid zich op alle terreinen waar deze kan bijdragen tot het tegemoet komen aan de belangen van de arbeidersklasse, zal manifesteren? Waarom zouden dan niet alle inspanningen gericht worden op het organiseren van de arbeiders op industrieel gebied.
De illustratie die onze kameraad gebruikte waarbij hij de ekonomische organisatie vergeleek met een éénbenige, omdat geen politieke aktie genoemd

wordt, is een vergelijking die niet helemaal klopt. De preambule van de IWW houdt zich bezig met het essentieele punt waarvan wij weten dat de werkers het daarover eens moeten zijn voordat zij verder iets voor zich zelf kunnen bereiken. Rekening houdend met wat een loonarbeider denkt over welk vraagstuk dan ook, willen wij hem, als hij het eens is over het essentieele punt, binnen het IWW helpen om het georganiseerde produktieleger op te bouwen.
De twee benen van de ekonomische organisatie zijn kennis en organisatie. Het is voor iedereen onmogelijk om een deel te zijn van de kapitalistische staat en de machines van de staat in het belang van de arbeiders te gebruiken. Alles wat zij kunnen doen - in de aanval gaan en beschuldigd te worden - wat gebeuren zal - en de arbeiders het klassenkarakter van de staat te laten zien.
Met deze kennis neemt de IWW zich voor al zijn krachten te wijden aan de opbouw van een organisatie van de arbeiders in de industrie, zowel landelijk als in de wereld: de leden te instrueren en te scholen, zodat zij de noodzakelijke kracht en de kennis zullen bezitten om het kapitalisme ten val te brengen.
Ik weet dat jullie zullen zeggen: en de rechters die verboden uitspreken, de militie, de politie-arrestaties?
Daarop antwoord ik, vraag je eens af wat het gebruik van deze zelfde wapenen tegen jullie zal tegenhouden op politiek terrein, indien jullie door politieke aktiviteiten in staat zouden zijn de winsten van de kapitalisten te bedreigen? Als je denkt dat dat niet kan gebeuren, kijk dan naar Colorado, waar in 1904 twee rechters van het Hoge Gerechtshof van de staat Campbell en Gabbert, zich de bevoegdheid aanmatigden over de verkiezingen in deze staat te oordelen.

Kijk naar Coeur d'alenes waar het leger van de Verenigde Staten alle beambten uit de kantoren dreef

die de mijnbouwmaatschappij uit die streek niet gehoorzaamden. Kijk naar Colorado waar het gepeupel het zelfde deed in het belang van de kapitalistische klasse. De enige macht die de arbeidersklasse bezit is de macht om rijkdom te produceren. De IWW is van plan de arbeiders te organiseren, zodat zij het gebruik van hun arbeid kunnen kontroleren, waardoor zij in staat zullen zijn om de produktie van rijkdom te beëindigen behalve onder de voorwaarden die door de arbeiders zelf gesteld zijn. De politiele macht van de kapitalisten is precies gelijk aan de grootte van hun industrieele macht - beheersing van de industrie - georganiseerd ten behoeve van de dagelijkse strijd tegen de kapitalisten en het voortzetten van de produktie wanneer het kapitalisme ten val is gebracht.
Met een dergelijke organisatie, met de wetenschap dat een belediging een lid van de arbeidersklasse aangedaan een belediging van alle leden is, zal het mogelijk zijn om het gebruik van verbodsbepalingen en de militie zo kostbaar te maken dat de kapitalist deze niet zal gebruiken. Geen enkele van zijn industrieën zal kunnen draaien met uitzondering van de tijd die de arbeiders nodig hebben om zich gereed te maken voor een voortzetting van de strijd.
Een onverzettelijke slaaf zal de meest hardvochtige meester tot toegeven dwingen. De kapitalisten kunnen een werkelijke arbeidsorganisatie niet uitroeien door deze te bestrijden - zij zijn alleen gevaarlijk als zij zich er mee beginnen te verbroederen. Noch de kapitalisten, noch hun instrumenten kunnen de arbeidersklasse of een flink deel er van uitschakelen - zij zouden zelf

moeten gaan werken.
Het is waar dat zij als een beweging zwak is enkele van de leden tot slachtoffer kan maken, maar als intimidatie van de organisatie niet toegestaan wordt - als haar leden mannen en vrouwen met moed zijn. Indien zij dat niet zijn is er geen vervangingsmiddel dat de overwinning zal verzekeren.
De IWW zal zich zelf politiek uiten in haar algemene vergadering en het referendum van haar leden in industriëen door het gehele land, naar verhouding tot haar krachten.
De arbeid die voor ons ligt is de opbouw van een organisatie van onze klasse op het terrein waar onze kracht ligt. Die taak moet door de arbeidersklasse zelf verricht worden. Welke obstakels ook overwonnen moeten worden, hoe groot deze ook moge zijn. Bedenk dat arbeidersklasse een grootse klasse is en haar kracht, indien juist georganiseerd, onbegrensd.
Hoe eerder alle leden van de arbeidersklasse die het met dit programma eens zijn hun inspanningen richten op het tot stand komen daar van - door lid te worden van de IWW - des te eerder zal de strijd beëindigd zijn, ondanks alle machinaties van de kapitalist en zijn rechters en legers.
We zijn er echter toe gedwongen de grenzen van politieke aktie voor de arbeidersklasse uit te stippelen opdat de arbeiders niet in het slop worden geleid door de politikus. Dit kunnen we alleen door onze algehele inspanningen te richten op het organisatie - en scholingswerk op het industrieele terrein. Tot diegenen die denken dat de arbeiders verenigd moeten worden in een politieke partij, zeggen wij ga je gang, maar probeer niet de ekonomische organisatie te gerbuiken om de doeleinden van de politieke partij te realiseren.

Vincent St.John

het syndikalisme als vorm van werkelijk zelfbeheer

- Ja dat gevoel hebben ze dus ook, de jongens, dat ze zodra ze de poort binnen zijn dat ze dan in een nummer veranderen. Dat nummer wordt op die plek ingezet en moet de volle honderd procent kapiciteit maar geven. Iemand maakt uit: zoveel ton wordt er van een bepaald produkt gemaakt op die machine, als dat afgelopen is willen ze weer wat anders op een andere machine, dan gaan we weer naar een andere machine. Dat kun jij wezen of een ander. Dat maak jij niet uit. 'Hogere leiding' zeggen ze bij ons altijd, maar wie dat precies is weet ik ook niet.(....) Mijn ploeg is uit mekaar gegooid, die drie man die aan de bank stonden. Dan moet je maar weer afwachten of je ooit weer bij mekaar komt te staan. - *

Bazen

Beginnen met te zeggen dat onze maatschappij op autoritaire manier geregeld wordt is beginnen met een afgezaagde opmerking. Maar het is daarom niet minder waar: het gehele sisteem van ons ekonomies leven is gegrond op hierarchie van bazen, bonzen en onderhorigen. Ergens, ver van de werker vandaan worden besluiten en beslissingen genomen, die soms stoelen op wetenschappelijk (?) onderzoek, op kontrole in elk geval, maar evenvaak op persoonlijke- of groepsvoorkeur of - afkeer. Dat de marktbehoefte vaak op tegengestelde wijze wordt gezien, dat behoefte gemáákt wordt als het aanbod er is en het artikel verkocht moet worden is de bestaansreden van de reklame; er wordt immers niet gepro-

duceerd om behoefte, maar om winst.
Het autoritair produksiesisteem doet de werkelijke produksie in vele gevallen verlopen op een onpraktiese manier: de hoger geplaatste(n) dwing(t) en de werker tot een arbeidsproces dat vaak iets eenvoudigs op een omslachtige manier oplost ('waarom zou je het makkelijk doen als het moeilijk kan'), of juist op een wijze die de efficiency wel bevordert maar het werkproces slopend maakt voor hen die erin arbeiden. De wet van Parkinson leert ons dat heersende groepen de neiging hebben hun macht te stabiliseren onder meer door het aantrekken van steeds meer medewerkers en ondergeschikten: zo ontstaat en groeit de lange hierarchieke reeks van de Eerste Centrale Hoofddirekteur tot en met de Derde Assistent Bedrijfsleider van produksiegroep 278. Het 'efficiente' sisteem van arbeidsdeling draagt er nog eens ektra toe bij dat de werker vervreemdt van zijn werk. Nummers in een produksieproces maken onderdelen van een produkt. En altijd en (bijna) overal is er iemand die een ander voorschrijft wat er moet gebeuren; of die ander nu voelt of weet dat het ànders kan, voordeliger, beter of eenvoudiger, er gebeurt wat de superieur verordent. Op zijn best mag de lager geplaatste een briefje in de ideeënbus doen waar hij dan in de meeste gevallen niks meer over hoort. Hoe kan een arbeider immers over het bedrijf oordelen?

> - Het is geweest dat ik me omdraaide en dat ik naar de kist toeliep om mijn handschoenen weg te doen en terwijl ik liep ging de sirene en 't was vijf uur. Dan nog zei de werkmeester "je bent veel te vroeg opgehouden".-

Bonzen

In de zogenaamde arbeidersorganisatie, de vakbeweging treedt hetzelfde vervreemdende autoritarisme aan de dag. Zeker, zoals de ondernemer brood verschaft aan de arbeider zo verstrekt de vakbond

aan zijn leden een bepaalde persoonlijke service: sociale en juridiese adviezen en bijstand en dergelijke. Maar op het gebied van de beleidsbepaling gaat het precies zo toe als in de bedrijven: ergens hoog boven in de top van de hierarchiese pyramide zitten de Hoofdbestuurders die overal verstand van hebben en die de regels op (laten) stellen waaraan alleman zich maar heeft te houden. Misschien kán Jansen in zijn plaatselijke afdelingsvergadering nog wel zeggen dat hij dit of dat voorstel, die of die maatregel niet zo geweldig vindt, maar hoeveel keer zal die oppositie op een nette manier worden weggewimpeld met de mededeling 'dat Jansen toch zeker niet denkt dat hij het in zijn eentje beter weet dan De Bestuurders?' (en hoeveel keer zal Jansen op een minder nette manier het woord worden ontnomen?)??
De afstand tussen de reëele arbeidersbelangen en die van de vakbondsbesturen wordt nooit duidelijker dan wanneer er strijd - staking - is in de bedrijven. Wie een willekeurig aantal stakingsaksies bekijkt, in Nederland of daarbuiten, ziet steeds hetzelfde. Arbeiders in een bedrijf of bedrijven gaan in staking voor een aantal reële eisen; de vakbondsbesturen mengen zich erin en keuren de staking af, adviseren het werk te hervatten, ofwel trekken de stakingsparolen aan zich, zoeken een halfbakken tussenoplossing die ze dan nog maar voor een déél handhaven en op grond van een dergelijke 'kompromis' worden de arbeiders overreed weer aan het werk te gaan. Wie behaalt er in werkelijkheid de overwinning? Wie won er in de Metaal? Wie won er bij Pelger? In de krant

lazen we: vakbondsbestuurder Huppelepup heeft een eindoplossing bereikt.... de arbeiders zelf, maar ook wij, die het verloop van de konflikten oplettend hebben gevolgd weten wie de veren hebben gelaten.
De organisatoriese opbouw van de autoritaire vakbonden maakt bovendien dat de belangen van de individuele arbeider of van de lokale arbeidersgroep nooit ten volle en meestal helemaal nimmer tot hun recht kunnen komen. Alle metaalbewerkers bevinden zich samen in een bond, alle typografen eveneens, de bouwvakarbeiders net zo, alle handels- en kantoorbedienden in een organisatie----. Maar het is toch steeds zonneklaar geweest, dat de werkelijke problemen van een metaalarbeider in een klein bedrijfje in de kop van Groningen totaal verschillend liggen van die bij de Hoogovens in IJmuiden? De winkelbediende bij een kruideniersbedrijf in een Brabants dorp krijgt met andere problemen te maken dan de bediende in de levensmiddelenafdeling van de Bijenkorf in Amsterdam. De autoritaire vakbond bekommert zich daarom echter niet: er wordt een gemeenschappelijke noemer bedacht waaronder allen moeten vallen. Die wordt van boven doorgegeven naar beneden, en wie daar niet mee tevreden is, of wie daarbuiten valt, nou die heeft dan pech gehad! Want, nietwaar, het 'algemeen belang' eist ...... enz.

-Kunt u daar nou wat aan doen?
-Ik kan er niks aan doen. Daar zijn wij machteloos tegen. We kunnen ooit stemmen als er een partij voor is, maar wie is dat nog? (....)
-De ondernemingsraad, heeft die wat te vertellen?
-Dat weet ik ook niet precies. D'r wordt een motie ingediend en dan gaan ze dat bespreken en dat wordt goedgekeurd of afgekeurd. Er zijn arbeiders bij, beambten.. Maar dat zijn toch nooit grote dingen die belangrijk voor ons zijn.

(....) Over de lonen ook niet. Dat is voor de heren, de bazen. Die beoordelen en daar krijg je beloning over (....)-

Syndikalisten

-Zijn er nou mogelijkheden om meer aan de mensen zelf over te laten in uw afdeling?
-Ik zou denken van wel, iedereen weet wel wanneer de machine lopen moet, ik geloof dat wat dat betreft de mensen zelf wel beslissingen kunnen nemen. De meesten weten wel: daar staat m'n produksie, die moet erin en dan moet het lopen. Ik weet niet of iedereen dat kan. We doen het trouwens uit onszelf nogal eens. De ene keer brengen we ons materiaal er wat vroeger in omdat het ons beter uitkomt. Als er niet erg veel achterstand is, kun je zo nog wel eens rommelen. -

De manier van organiseren, in raden en federaties van raden, waarop het syndikalisme steunt is de enige wijze van organiseren die de vrijheid van de individu tot de hoogste graad waarborgt en hem in staat stelt zelf het gehele proces van produseren en konsumeren op verantwoorde manier te organiseren en te beheren.
In de eerste twee gedeelten van mijn artikel heb ik mij bepaald tot het aangeven van de punten waarop onze autoritaire organisatievormen mank gaan, ik heb laten zien hoe de situatie voor velen nu is. Bij een schets van het syndikalisties organisatiepatroon ga ik doelbewust voorbij aan de vraag, hoe deze organisatievormen vanuit het heden tot stand gebracht kan worden (bevochten moet worden) omdat dit het doel van dit artikel voorbijstreeft.
Het syndikalistiese patroon verschilt reeds direkt hierin van het autoritaire vakbondspatroon dat het zijn organisatie begint per bedrijf (en niet per beroep) en bij de kleinste produksie-eenheid in het

bedrijf. Het metaalbedrijf X met 5 werkers kent de bedrijfsraad door deze 5 mensen gevormd; het bedrijf P, met 250 werkers over 4 afdelingen die samen 9 produksiegroepen kennen, heeft afdelingsraden waarin de produksiegroepen samenkomen, en een bedrijfsraad waarin de afdelingsraden samenkomen.
Iedere bedrijfsraad heeft een tweetal verschillende kontakten naar buiten: ten eerste via de regionale raad naar de landelijke raad van alle dezelfde bedrijven (voor X dus: alle metaalbedrijven, of misschien alle lasbedrijven, of alle konstruktiebedrijven, of alle garagebedrijven); ten tweede naar alle andere bedrijven, van welke aard ook, in de regio.
Dit laatste is even nuttig als noodzakelijk als het eerste: het is van belang de landelijke produksieproblemen van algemene aard op zo vroeg mogelijk moment te kennen, en dit kan het beste gebeuren door basiskontakten tussen de bedrijven onderling.
Ook deze "arbeidsraden" die dus naast de bedrijfsraden bestaan kennen een samenwerkingsverband van lokaal - via regionaal - en nationaal (of laat ons liever zeggen landelijk-) verband naar een internationaal verband.
Deze beide radenverbanden hebben volledig de mogelijkheid alle problemen die met de produksie, distributie èn werkverhoudingen hebben te maken, te regelen, en wat zeer belangrijk is, het aandeel van iedere werker erin is van het grootste gewicht.
Het is duidelijk dat de besluitvorming veel sneller geschiedt dan in het autoritaire sisteem, omdat werkers voor de oplossing van een of ander probleem niet eerst op de toestemming van een of andere verre hoge baas behoeven te wachten. De vervreemding eindigt, omdat iedere overeenkomst, iedere afspraak zelfs op internationaal nivo, aan allen bekend en door allen goedgekeurd zal zijn.
Doordat de raadsvergaderingen een integrerend onderdeel van de werkperiode uitmaken raakt langzamerhand elke werker bekend met de problematiek rond zijn bedrijf, maar ook van die rond andere bedrijven

in de regio, en eveneens met de 'nationale' en internationale bedrijfs- en andere problemen. Het stelsel van afvaardiging is zodanig ingericht dat ook steeds elke werker zal mee-beslissen over de problemen die zijn leefklimaat raken, en zal kúnnen mee-beslissen over problemen die hem interesseren.
Het maatschappij-sisteem kan werken door het in-elkaar grijpen van de verschillende raden. Het lijkt ingewikkeld en de mens die gewend is te denken in autoritaire strukturen zal zich snel afvragen of zo'n organisatie nu wel werkbaar is. Ik zou degene die zo denkt willen aanraden eens de opbouw van de honingraat te vergelijken met de opbouw van het spinnenweb; beide zijn slechts op één punt gelijk, namelijk dat ze ingewikkeld zijn. Bij het spinnenweb leidt het ingewikkeld weefsel van draden naar één centraal pint, daar waar de spin zit: het autoritaire sisteem. Bij de honingraat, die niet ingewikkelder van bouw is dan het spinnenweb, vormen de cellen een regelmatig bouwsel van gelijkwaardige elementen; hier leidt niét alles naar één punt: het federatief sisteem van het anarchisme.
Even belangrijk als de opbouw van het sisteem der raden, is het stelsel van de afvaardigingen. Immers een van de belangrijkste bezwaren tegen de schijndemokratie van het autoritaire stelsel is de mogelijkheid tot het opbouwen van machtsposities, het streven hiernaar, het gebruik en misbruik ervan en de daaruit voortvloeiende ongelijkheid.
Het is duidelijk dat ons alternatieve sisteem, wil het werken zoals bedoeld is, dergelijke mogelijkheden tot machtsuitoefening konsekwent en daadwerkelijk moet tegengaan.
En dat doet het ook! Het zgn. 'beperkt mandaat' waarmee wij werken staat daar in belangrijke mate borg voor, de geïnteresseerdheid van de werker in zijn eigen miljeu vormt de sluitsteen van het bouwsel.

Laten wij het sisteem van afvaardiging wat nauwkeuriger bekijken. Het berust hierop dat een periode is overeengekomen gedurende welke de 'gemandateerde' zijn funksie kan uitoefenen. laten we zeggen maksimaal 1 jaar. Als een gemandateerde niet eerder hierom heeft gevraagd, houdt dit in dat na 1 jaar zijn post door een ander moet worden overgenomen, en die ander mag niet hijzelf zijn. In de basisgroep van bv. 5 man betekent dit dat in uiterlijk 5 jaar iedere man bij toerbeurt dezelfde funksie heeft bekleed, bijvoorbeeld die van afgevaardigde naar de bedrijfsraad vanuit de afdelingsraad. Maar op elk gebied van het radensisteem wisselen de funksies, dit brengt mee het voortdurend opduiken van nieuwe inzichten en ideeën, het voorkomt verstarring, vastgroeien in baantjes en autoritaire bevoogding. Niemand kan meer een ander terzijde schuiven met de boodschap 'dat alleen hij het juiste ervan weet', want allen weten evenveel. Niemand kan beloven dat hij 'dit of dat er wel even door zal slepen", want ieder ziet met verfrissende regelmaat nieuwe gezichten om zich heen verschijnen.
Is iedereen verplicht aan alle funksies bij toerbeurt deel te nemen? Natuurlijk niet; hoe wenselijk het rouleren is, niemand kan een ander verplichten een werkje te doen wat deze ten enen male niet ziet zitten. Daartegenover staat echter dat het raads- en radenwerk een wezenlijk en aanwijsbaar belang dient: niemand vergadert omdat dat nu eenmaal zijn werk is, maar men vergadert omdat er problemen moeten worden doorgesproken. Dat men naar een vergadering gaat als gemandateerde betekent dat men een opdracht heeft van zijn groep of raad, buiten die opdracht mag men in principe niet handelen, dit zou een reden van intrekking van het mandaat kunnen zijn, omdat nieuwe voorstellen of problemen eerst met de afvaardigende groep moet worden besproken en een standpunt bepaald.

Velen van ons die een geheel leven nooit met iets anders dan vervreemdende loonarbeid bezig waren zijn geneigd te denken dat deze manier van werken veel te omslachtig en tijdrovend is. Zij vergissen zich. Zij realiseren niet dat momenteel de situatie veel erger is dan zij weten. Boven een arbeidlaag die een gehele dagtaak doorbrengt met het slaafs herhalen van geestdodende handelingen, bevindt zich tans immers een hierarchie van zogeheten werkers die niets anders doen dan juist dit: vergaderen, ordenen, regelen, regeren en heersen. Hoe 'n enorme groep van zogenaamd 'hoger personeel' is niet de hele dag alleen hiermee bezig! In onze opvatting zullen ook deze lieden in het werkelijke produksieproses kunnen worden ingeschakeld, terwijl de taak van besluitvorming, in kleine stukjes verdeeld, door ons allen zal worden uitgevoerd. Waarbij nog komt dat het wegvallen van de konkurrerende produksie-omwinst zal leiden tot een sterke versobering van diezelfde produksie; het is immers niet meer nodig om bv, hetzelfde produkt in twaalf verschillende jasjes te steken, alleen maar om een prijsverschil te kunnen scheppen. Wie op produksie <u>naar behoefte</u> overgaat, wint alleen hierdoor al zeeen van tijd die op andere wijze kunnen worden besteed.

De produksie naar behoefte maakt dan ook dat de ekonomiese organisatie in de maatschappij zoals wij die zien, totaal andere zwaartepunten kent dan de huidige. Het eerste basisbedrijf zal de landbouw moeten worden, omdat voedsel het eerste is wat de mens behoeft. De syndikaten van Landarbeid, Voedselvoorziening en Drankvoorziening zullen er in onderlinge samenwerking voor zorgen dat deze produksie goed verloopt. Het Sindikaat voor Transport zal eraan moeten meewerken dat de goederen daar arriveren waar ze benodigd zijn, namelijk in de winkels waar men ze kan halen en waar de leden van het syndikaat van Verdelers ervoor zorgt dat ieder

krijgt wat hij nodig heeft. Hetzelfde principe als hier aangegeven gaat op voor iedere tak van bedrijf. Er zouden syndikaten worden gevormd in mijnen, en krachtcentrales (gas, elektriciteit), tekstiel - en kledingbedrijf, steenbakkerijen, bouwbedrijf en houtbewerking, chemiese bedrijven, ijzer- en staalbedrijf, scheeps- en machinebouw, papier- en drukkerijbedrijf, glas- en aardewerkindustrie, kunstnijverheid, amusements- en horekabedrijven enz. Al deze zullen verbonden zijn door en met de syndikaten van weg-, spoorweg-, zee- en luchttransport.
Is het gebied van de produksie een belangrijk gebied voor de organisatie van het ekonomiese leven, ook het gebied van de konsumpsie, waar wij allen wederom bij betrokken zijn, zal een patroon van samenwerking kennen dat momenteel ten enenmale ontbreekt.
Heden ten dage is de konsument machteloos afhankelijk van de industrieële ondernemer die hem voorschotelt niet wat de konsument nodig heeft, maar hetgeen hem wordt aangepraat dat hij nodig heeft. (zie noot) In flat-, straat-, buurt- en wijkraden verenigen wij ons voor de organisatie van onze belangen als bewuste bewoners van stad of streek; misschien vormen wij speciale konsumentenraden voor kontakten met de produksiesektor. In elk geval zijn wij ook als verbruikers voortdurend bezig met onze leefsituatie, proberen wij onze behoeften en verlangens vast te stellen en onze eisen te formuleren. In ons regelmatig gesprek gaan wij dan ook weer na of aan onze eisen tegemoet gekomen kan worden en of dit ook gebeurt volgens de kenbaar gemaakte behoefte. Als ouders bespreken wij de problemen van onze kinderen en de scholen, als bewoners overzien en bepalen wij ons leefklimaat. Zo wordt ook deze kant van ons mens-zijn door onszelf bepaald en ingericht, meer dan ooit het geval is geweest.
Delen van deze toekomst kunnen we hier en nu beginnen waar te maken; we kunnen zelfs met dit praktiese werken belangrijke delen van het als 'toekomstdroom' geschetste sisteem voorbereiden. We kunnen het, daaraan behoeven we niet te twijfelen.

We kunnen organiseren, kijk maar eens naar de vele verenigingen en klubs die er ook nu al op allerlei gebied bestaan. Duizenden gewone mensen werken daaraan, en het gaat, zonder goedkeuring of toestemming van welke chef of baas dan ook. We moeten echter beginnen te organiseren volgens het nieuwe patroon, en we kunnen dit nu al doen op die gebieden waar nog geen organisatie bestaat (het konsumentengebied vooral, het gebied van verbruikers, bewoners, van ouders-met-kinderen), maar ook op andere gebieden kunnen we naast de bestaande organisatiepatronen andere, eigen organisatievormen ontwikkelen. Niemand belet ons, die in een bedrijf werken, ons bedrijfsgewijze te organiseren, niemand belet ons de in het bedrijf genomen maatregelen de geldende regels aan een kritiese beschouwing te onderwerpen, niemand kan ons uiteindelijk beletten ook veranderingen af te dwingen, wanneer we er maar op letten dat we ons niet laten inpalmen door de lieden van de 'ouderwetse' autoritaire organisatie. Maar het bereiken van kleine verbeteringen mag niet ons hoofddoel zijn, maar een bijverschijnsel: het hoofddoel moet zijn dat wij hoe dan ook inzicht krijgen in de noodzakelijke werking van onze eigen organisatievorm, dat we die organisatievorm verder brengen naar onze medearbeiders en mede-mensen. De kleinere of grotere suksessen of teleurstellingen vormen niet meer dan het bewijs van de juiste of verkeerde werkwijze die we hebben toegepast. In die gevallen waar een bewuste oppositie moeilijk in te dammen leek, heeft de overheid de laatste jaren een schijnvertoning van het radensisteem op touw gezet. Dit is vooral het geval geweest in de grote-stads buurten, waar men langzamerhand wat vastberadener dan voorheen zich te weer stelt tegen bepaalde situaties en overheidsplannen (verkrotting, sloop.). Hier heeft menigmaal de repressieve tolerantie gegrepen naar het instituut van de 'wijkraad' om de tegenstroom in te dammen. Vaak lukt dit, soms niet. Waar het

lukte is de oppositie langzaam maar zeker monddood gemaakt, overtroefd door het overheidsgeweld dat men als enige uitweg had leren aanvaarden. In elk geval waar het niet lukte, als een wijkraad ervoor paste zich als een verlengstuk van het gemeentelijk beleid te laten inkapselen, is het de bevolking mogelijk geweest het overheidshandelen om te buigen in de richting van de volkswil. Tussen haakjes: meer dan een ombuigen-in-de-richting-van is het ook niet geworden.
Laten we dan ook niet vergeten dat het moment waarop onze, andere, organisatie werkelijk gaat spreken, het moment is waarop we hebben besloten (en bereikt) dat de macht en de eigendom niet meer aan enkelen maar aan ons allen toebehoort. Ons toekomstvisioen zou daarom wel eens onze grootste realiteit kunnen blijken te zijn.

Arthur Mendes-Georges

*) de citaten zijn uit: A. de Swaan, Een boterham met tevredenheid (uitg. van Gennep A'dam)

(noot)
In de maatschappij zoals wij ons die voorstellen, komt dit natuurlijk niet meer voor; wij beschikken allen met elkaar immers over de mogelijkheden om ons bestaan volgens onze verlangens en wensen in te richten, nu wij ook met sukses een beroep kunnen doen op de produksiekrachten in de samenleving.

Omslagfoto

Syndikalistische stakers en politie tijdens de textielstaking in het Amerikaanse Lawrence (1912)
Zie bladzijde 32/33

